

Institut za javnu upravu – kraći prikaz osnivanja, ustroja i djelokruga rada

*Gordan Radin**

Uvod

Institut za javnu upravu (u nastavku teksta: Institut) osnovan je u Zagrebu 12. prosinca 1997. Osnivačka skupština Instituta, koju je u ime Inicijativnog odbora u prostorijama Pravnog fakulteta u Zagrebu sazvaio tadašnji ministar uprave Davorin Mlakar, bila je tek zaključni čin priprema koje su se u svezi s osnivanjem Instituta odvijale već duže vrijeme.

Naime, učestali kontakti čelnih ljudi državne vlasti zaduženih za poslove državne uprave i lokalne uprave i samouprave sa znanstvenicima s hrvatskih sveučilišta koji se bave tim područjem rezultirali su uvjerenjem da bi i teoretičarima i praktičarima koristilo stvaranje organizacijskog oblika putem kojeg će se zajednički, organizirano i na trajnoj osnovi, izučavati pojedini problemi i pitanja iz područja javne uprave i drugih strodnih područja te širem krugu korisnika prenositi saznanja s tim u svezi.

Ta su se razmišljanja uvelike podudarala i sa sve glasnijim traženjima sve većeg broja onih službenika i namještenika, od jedinica i tijela lokalne uprave i samouprave do tijela središnje državne vlasti, koji su se u svakodnevnom radu susretali s određenim problemima u primjeni novih propisa hrvatske države za koje nisu mogli naći odgovarajuća rješenja.

Reintegracija hrvatskog Podunavlja nametala je sama po sebi i zadaću dodatnog, sveobuhvatnijeg upoznavanja lokalnih dužnosnika, službenika i namje-

* Gordan Radin, dipl. pravnik, tajnik Instituta za javnu upravu

štenika s novim rješenjima koja predviđaju hrvatski pravni propisi iz područja državne uprave i lokalne uprave i samouprave, s ciljem što je moguće bezbolnijeg okončanja tijeka mirne reintegracije tih područja u ustavnopravni poređak hrvatske države.

Svi su ti razlozi, svaki na svoj način, pridonijeli sazrijevanju ideje o potrebi organiziranja Instituta.

O osnivanju Instituta

Institut je osnovan temeljem Zakona o udrugama (Narodne novine broj 70/87 – u nastavku teksta: Zakon) slijedom ustavnog postulata kojim se "...građanima jamči pravo na slobodno udruživanje radi zaštite njihovih prava ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja ili ciljeve..." (članak 43. Ustava).

Na osnivačkoj sjednici Skupštine Instituta, koja je, kao što je već navedeno, održana 12. prosinca 1997., donesen je Statut, kojim se kao temeljnim općim aktom te udruge uređuju sva ona pitanja koja članak 11. Zakona propisuje kao njegov obvezatni sadržaj, i to: naziv, sjedište, zastupanje i pečat Instituta; područje djelovanja i mogućnost osnivanja podružnica; javnost u radu; ciljevi i djelatnosti Instituta pomoću kojih se ti ciljevi ostvaruju; prava i obveze članova; tijela Instituta; pitanja u svezi s imovinom Instituta te postupak donošenja i tumačenja odredbi Statuta.

Registrirano sjedište Instituta je u prostorijama Pravnog fakulteta u Zagrebu, Sv. Ćirila i Metoda 4. Zbog tehničkih i organizacijskih razloga svakodnevni rad Instituta odvija se u uredu u Zagrebu, Republike Austrije 16 (prostor ustupljen razumijevanjem Ministarstva uprave), gdje radi i poslovna tajnica Instituta Sanja Nimac (telefoni 01/378-2184, 378-2185, faks: 378-2194), uz čiju je pomoć moguće ostvariti i sve kontakte s Institutom.

Institut je status pravne osobe stekao dana 29. prosinca 1997., kada mu je i rješenjem Ministarstva uprave odobren upis u Registar udruga Republike Hrvatske. Naime člankom 2. stavkom 2. Zakona određeno je da je udruga pravna osoba, koja to svojstvo stječe tek časom upisa u registar udruga, dakle ne samim činom osnivanja.

Ciljevi i djelatnosti Instituta

Ciljevi Instituta proizlaze ponajprije iz motiva koji su osnivače i naveli da pristupe osnivanju takve udruge. Kao što smo uvodno naveli, bila je to potreba teoretičara i praktičara s područja javne uprave i srodnih joj područja za zajedničkim, organiziranim i trajnim proučavanjem određenih problema i pitanja iz područja kojima se profesionalno bave te za širenjem tih saznanja na najrazličitije načine svima onima koji za to pokažu interes.

Statut Instituta preciznije razrađuje njegove ciljeve. Osnovan je s ciljem poticanja, pomaganja i proučavanja uprave te okupljanja pravника i drugih zainteresiranih osoba koje se bave upravom ili srodnim disciplinama. Zadaća Instituta je i poticanje studenata i mladih stručnjaka na proučavanje upravnih znanosti i problema upravne prakse te poticanje znanstvenog i stručnog usavršavanja djelatnika koji rade na upravnim i sličnim poslovima u tijelima državne uprave i jedinicama lokalne uprave i samouprave, javnim ustanovama i drugim pravnim osobama s javnim ovlastima. Pored navedenih, kao jedan od ciljeva Instituta navedeno je i uspostavljanje i razvijanje suradnje s drugim istovrsnim ili sličnim udrugama ili organizacijama (članak 7. Statuta).

Navedene ciljeve Institut će ostvarivati strukovnim povezivanjem, i to kako samih članova Instituta, tako i s drugim istovrsnim ili sličnim udrugama i organizacijama u zemlji i u svijetu. Isto tako i izdavanjem časopisa i drugih povremenih publikacija te radom na podizanju stručne razine znanja i obaviještenosti svih onih koji se javnom upravom i srodnim područjima bave kao svojim zanimanjem (putem sredstava javnog priopćavanja, stručnim skupovima, stvaranjem baza podataka i omogućavanjem pristupu stručnoj i znanstvenoj literaturi svima onima koji za to imaju interes) (članak 8. Statuta).

Članstvo u Institutu

Shodno zakonskoj obvezi o uređivanju pitanja članstva u udruzi, Statut određuje da članstvo u Institutu može biti redovno i počasno (članak 9. stavak 1.). Redovni članovi Instituta mogu biti državljani Republike Hrvatske koji se znanstveno i stručno bave problemima uprave i prihvate Statut i opće akte te udruge, a to mogu biti i pravne osobe sa sjedištem u Hrvatskoj koje podržavaju djelatnost Instituta (članak 9. stavak 2.).

Počasnim članom Instituta mogu postati i državljani Republike Hrvatske i strane fizičke i pravne osobe, koji su svojim radom posebno pridonijeli razvoju Instituta.

O prijamu u redovno članstvo Instituta odlučuje Tajništvo Instituta, po primitku molbe zainteresirane pravne ili fizičke osobe. Počasnog člana Instituta imenuje Skupština Instituta na prijedlog Tajništva, a po pribavljenom pisanom pristanku kandidata za počasnog člana (članak 10. Statuta).

Član Instituta ima pravo i dužnost aktivno sudjelovati u radu Instituta, davati prijedloge, mišljenja i primjedbe o radu samog Instituta i njegovih tijela, čuvati i podizati njegov ugled te plaćati članarinu. Ima pravo birati i biti biran u sva tijela Instituta te biti u potpunosti obaviješten o radu Instituta te njegovom materijalnom i financijskom poslovanju (članak 11. Statuta).

Članstvo u Institutu prestaje prestankom djelovanja Instituta, istupanjem iz članstva Instituta (o čemu se daje pisana izjava) te isključenjem iz članstva (u slučaju kršenja odredbi Statuta, ugrožavanja interesa ili pak nanošenja "... ozbiljne štete Institutu i njegovom članstvu") (članak 13. stavak 1. Statuta).

O pitanjima u svezi s prestankom članstva i stupanjem u članstvo Instituta u prvom stupnju odlučuje Tajništvo, a o prizivu na odluku Tajništva odlučuje Skupština Instituta (članci 21. stavak 3. alineja 5. i 18. alineja 8. Statuta).

Tijela Instituta

Člankom 14. Statuta određena su ova tijela Instituta:

- Skupština,
- Predsjednik,
- Tajništvo,
- Tajnik,
- Nadzorni odbor.

Skupština

Skupština je najviše tijelo Instituta, koje čine sve fizičke osobe koje su članovi Instituta te predstavnici pravnih osoba - članica Instituta. Redovne sjednice Skupštine održavaju se najmanje jednom godišnje, a predsjedava im pred-

sjednik Instituta, koji je ujedno i predsjednik Skupštine Instituta (članak 15. stavci 1., 2. i 3. Statuta).

Izvanrednu sjednicu Skupštine Instituta može sazvati predsjednik Instituta, na vlastitu inicijativu, ili pak na zahtjev tajnika Instituta, na zahtjev dvije trećine članova Tajništva, na zahtjev Nadzornog odbora ili na zahtjev najmanje jedne trećine ukupnog broja članova Instituta. Ako predsjednik ne sazove sjednicu Skupštine u roku do 30 dana od dana podnesenog zahtjeva, na zahtjev naprijed navedenih predlagača sjednicu Skupštine ovlašten je sazvati tajnik Instituta (članak 15. stavak 4. i 5. Statuta).

Skupština može pravovaljano odlučivati ako je sjednici nazočno najmanje 30 članova Skupštine. Ako sjednici Skupštine ne pristupi najmanje 30 članova, saziva se nova sjednica u roku ne manjem od 8 dana. Na novosazvanoj sjednici može se pravovaljno odlučivati ako je nazočno najmanje 10 članova Skupštine (članak 17. stavak 1. i 2. Statuta). Pravovaljane odluke donose se natopolovičnom većinom glasova nazočnih, osim u slučaju promjene Statuta kada je za pravovaljanu odluku potrebna većina ukupnog broja članova Skupštine (članak 17. stavak 3. i 4. Statuta).

Skupština Instituta odlučuje o Statutu, bira i razrješava predsjednika i tajnika Instituta, članove Tajništva i Nadzornog odbora. Isto tako Skupština donosi financijski plan i završni račun, rješava o žalbama članova Instituta u drugom stupnju te razmatra izvještaj o radu predsjednika Instituta. Odlučivanje o sudjelovanju u radu nacionalnih i međunarodnih organizacija te uključivanje ili istupanje iz drugih organizacija kao i odlučivanje o prestanku rada Instituta u isključivoj je nadležnosti Skupštine Instituta (članak 18. Statuta).

Predsjednik Instituta

Predsjednika Instituta bira i razrješava Skupština Instituta na vrijeme od dvije godine, s tim da može biti biran najviše dva puta. Predsjednik zastupa Institut (Institut zastupa i tajnik Instituta - temeljem članka 22. stavka 2. alineje 1. Statuta), saziva sjednice Skupštine Instituta, predsjedava sjednicama Skupštine i predlaže njihov dnevni red te potpisuje akte koje donosi Skupština. Pored navedenih, predsjednik Instituta obavlja i druge poslove koje mu povjere Skupština ili Tajništvo Instituta (članak 19. Statuta).

Na navedenoj osnivačkoj sjednici Skupštine Instituta, za njezinog prvog predsjednika izabran je dr. sc. Dragan Medvedović, profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Tajništvo Instituta

Tajništvo Instituta najviše je izvršno tijelo Instituta između dva zasjedanja Skupštine, broji sedam do devet članova koje bira Skupština na vrijeme od dvije godine (odlukom Skupštine Instituta od 12. 12. 1997. Tajništvo čini sedam članova).

Tajništvo utvrđuje za Skupštinu prijedlog Statuta i prijedlog financijskog plana i završnog računa Instituta, a podnosi joj i godišnje izvješće o radu. Isto tako odlučuje o prijemu i isključenju iz članstva Instituta te o visini članarine. Odlučivanje o izdavanju glasila Instituta i informiranju članstva i javnosti, temeljem odredbe članka 21. Statuta, u nadležnosti je Tajništva, jednako kao i obavljanje svih drugih zadaća koje mu odredi Skupština Instituta.

Shodno odredbi članka 26. stavka 1. Statuta Tajništvo je ovlašteno osnivati odbore i druga povremena tijela te imenovati predsjednika i članove tih tijela iz redova članova Instituta.

U Tajništvo Instituta izabrani su: Gordan Radin, Zoran Pičuljan, Antun Palarić, dr. sc. Nikola Filipović, Ivan Mrkonjić, prof. dr. sc. Željko Pavić i prof. dr. sc. Josip Vrbošić.

Tajnik Instituta

Tajnika Instituta bira i razrješava Skupština na vrijeme od dvije godine i na tu dužnost može biti imenovan najviše dva puta. Tajnik zastupa Institut (zastupa ga temeljem članka 22. Statuta i predsjednik Instituta), vodi zapisnike sjednica Skupštine i Tajništva, a brine se i o arhivi Instituta. Isto tako saziva sjednice Tajništva i priprema nacрте općih akata koje donosi Skupština. Tajnik Instituta provodi odluke Skupštine i rukovodi radom Instituta između dviju sjednica Skupštine, kao što je to i određeno člankom 22. alinejom 7. Statuta.

Za tajnika Instituta izabran je Gordan Radin.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor Instituta broji tri člana koje bira Skupština na vrijeme od dvije godine, uz ograničenje da predsjednik i tajnik Instituta te članovi Tajništva ne mogu biti birani u Nadzorni odbor (članak 23. stavci 1. i 2. Statuta).

Nadzorni odbor razmatra i nadzire primjenu odredaba Statuta i drugih općih te pojedinačnih akata Instituta, izvršavanje prava i obveza Tajništva. Isto tako nadzire i materijalno-financijsko poslovanje i ispravnost korištenja imovine Instituta te druge poslove koje mu povjeri Skupština.

U ostvarivanju svoje Statutom određene zadaće Nadzorni odbor ima pravo zatražiti i dobiti uvid u sve dokumente Instituta, a u slučaju utvrđenih nepravilnosti ima pravo zatražiti i sazivanje sjednice Tajništva i Skupštine (članak 25. Statuta).

U Nadzorni su odbor na osnivačkoj sjednici skupštine Instituta imenovani Davorin Mlakar, prof. dr. sc. Stjepan Ivanišević i prof. dr. sc. Zvonimir Lauc.

Zaključak

U ovom smo tekstu pokušali na što je moguće kraći i pregledniji način ukazati na osnivanje Instituta te na pregled osnovnih statutarnih rješenja o ustroju Instituta. Ona su više-manje uobičajena za takvu vrstu udruga i u cijelosti sukladna Zakonu, o čemu napose svjedoči i rješenje Ministarstva uprave kojim se Institutu odobrava upis u registar udruga.

No više od samih statutarnih odredbi za uspjeh Instituta bit će od presudne važnosti kako će se temeljne zadaće Instituta, određene Statutom, oživotvoriti u praksi, koliko će rad Instituta biti od stvarne koristi svima onima koji su povezani s javnom upravom ili drugim srodnim područjima.

Osnivanje Instituta zasigurno pruža širok spektar mogućnosti, no u kojoj će se mjeri one stvarno i iskoristiti, prvenstveno ovisi o svima onima kojima su javna uprava, i s njom srodne djelatnosti, profesija ili područje interesa, bilo s teoretskog ili pak s praktičnog motrišta.

Pokretanje znanstveno-stručnog časopisa *Hrvatska javna uprava*, u suradnji i uz svesrdnu podršku Organizatora, organiziranje dvaju stručnih savjetovanja, u suradnji s Ambasadom lokalne demokracije iz Osijeka, za djelatnike lokalne uprave i samouprave iz hrvatskog Podunavlja te organizacijsko i financijsko osobljavanje Instituta početni su uspjesi na kojima se ne treba zaustaviti.

Stoga poziv svima vama koji obratite pozornost na časopis *Hrvatska javna uprava* za učlanjenje i aktivno sudjelovanje u radu Instituta nije tek puka zaključna fraza ovog prikaza, već istinski poziv na suradnju.